

קציני אהד

קציני מצרי אחר, מבין שבויי הסיבוב השני, בחר להישאר בישראל. הוא התייחס לחלטה זו אחרי שסירר בארץ ובא ברבים עם אורחיה.

פנונית אחת אינה מביאה את האביב, וקציני מצרי אחד אינו מיביא את השלום. אולם הוא משמש ערות חיה לאפשרויות האדירות הגלומות במובצעי הסברה נכונים. אני משתמש במלה זו — "הסברה" — מתוך היסוס מסוים. מאז פירסם עתון זה את מאמרו על "פשע הטימטום", שחשף את הכשלונות והבזיונות של ההסברה הישראלית, הפכה הקינה על כשלונות ההסברה כי מעט לאופנה.

אפילו דויד בן-גוריון, באחת ההופעות ה"מבדרות ביותר בכנסת, ראה חובה לעצמו להזנוג על ליקוייה, ומצא להם הסבר משכיני: הוא היה חולה, וכאשר ראש-הממשלה ווולד, הביי התעמולה חולה יחד עמו, היא שוכבת במיטתה, אומללה וקודחת. כי רק דויד בן-גוריון בכבודו ובעצמו יכול לספל ב"הסברת מדינת ישראל. כך, על כל פנים, סבור דויד בן-גוריון.

מכל הקינות וההאשמות, מתקבל הרושם שכל כשלונותיה של המדיניות הישראלית אינם אלא כשלונות ההסברה. די לתקן את מכונת ההסברה, וסובב בורג פה וגלגל שם, והכל יבוא על תיקונו. פשוט זרוש סכנאי. זהו פיתפוט מסוכן. ומאחר ש"עתון זה היה הראשון שגינה את אפסות ההסברה הישראלית, מ"י טב שנחיה גם הראשונים להכחיר את המושגים ולהחזיר מאשלות.

הודשים מעטים לפני תום מלחמת ה' עולם השניה הופתעו חיילי הצבא ה"נאצי כאשר בקעו ממקלטי הרדיו שלהם דב"ר של תחנה חדשה. היא קראה לעצמה "תחנת-הורמאכט אטלאנטיק" והיתה גרמנית לכל דבר. היא הילכה את הפיר, שידרה את הודעת-היום של המטכ"ל הגרמני, קיללה את האוייב האנגלו-סאכסי והבולשביסטי.

אולם היא היתה שונה מכל תחנה שדיברה עד לאותו רגע אל החייל הקרבי הגרמני, שישב רועד ורעב בשוחתו. כי היא נתנה עצות למנהיגים הנאציים כיצד להתחיל ב"חיים חדשים בארגנטינה, מסרה פרטים על הנזקים שנגרמו בערי גרמניה כתוצאה מ"הפצצות מטוסי המערב, ועל אותות המ"ט שיינות שחולקו באותו שבוע לקציני העורף שישבו במשרדהם החמים.

מקומה של תחנה זו היה בלונדון. קרייניה היו גרמנים אנטי-נאציים. התוכניות שלה היו דיסה גאונית של אמת ושקר.

תחנה זו לא עסקה בהסברה. היא עסקה באחזתה הבלתי-יחיד קית: המלחמה הפסיכולוגית. קיום הכרז עמוק מאד בין השתיים.

המלחמה הפסיכולוגית אינה באה להסביר דבר לאיש. אין היא באה ל"כוש נפשות לאידיאלים. יש לה תפקיד אחר. כל תורה אושית בנויה על בסיס דק מאד של אמון הדדי, ועל הסכמתם האילמת של כל חלקי האוכלוסייה לכמה דברייסוד עיקריים. יכולים וצריכים להיות בחברה בריאה חילוקי-דעות עמוקות, ביקורת של עתונים חופשיים ותחרות בין מפלגות. או למ מתחת לכל אלה ישנו בסיס משותף: אהבת המולדת והנכונות להגן על המדינה.

מי ששובר יסוד זה, הריחו מי שחרר כוחות-ההרס נוראים, ברומה לפיסקאי המפלג את האטום. זו מוגמתה של המלחמה הפסיכולוגית. היא מבקשת לערער את היסוד המשותף של האוייב, להקים במחנהו איש כנגד רעהו, עדה נגד עדה, מעמד נגד מעמד, חזית נגד עורף. שידורי התחנות הערביות בשפה ה"עברית

עברית משמשים דוגמה מודרנית נאה לכך. גאוני-התעמולה הנאציים האמינו, בשעתו, שאפשר לכבוש את העולם בשיטות אלה. אולם שנים ארוכות של מלחמה חמה וקרה הוכיחו כינתיים כי היתה זאת הערכה קיצורית מדי. למלחמה הפסיכולוגית אין רגליים ארוכות. היא יכולה להשיג הישגים מסתייעים בימי מלחמה, כאשר היא מדברת אל צבא מובס ואל מדינה העומדת על סף ההתמוטטות. היא נותנת את הדחיפה האחרונה ל"גוף המט ליפול. אולם אין היא מסוגלת להשיג דבר נגד מדינה שמצבה אינו מיואש.

חוששני כי רבים מן המדברים כיום על הצורך בהגברת ההסברה הישראלית, אינם מתכוונים אלא לתעמולה מסוג זה. אולם שום ט"ר בה ארוכת-טווח לא תצמח מכך. יתכן שבשלבים מסוימים של מלחמה אפי"שר היה, תוך השקעת מאמצים רציניים,

המיסיונר הדתי, שיצא אל הגיוגל כדי ל"הפיץ את האמונה בין הילידים, כשהוא משוכנע בתוס'לב שהוא מביא להם את ה"גאולה בעולם הבא. אפילו מטורף כמו היטלר לא יכול היה לשכנע אומה בת 80 מיל"יון נפש, לולא האמין בכל נימי נפשו ה"מוסרעת שהוא נושא רעיון נכון: שהגזע ה"גורם העיקרי בעולם, וכי הגזע ה"גרמני עולה על כל שאר הגזעים.

אלה הם, על כן, שני התנאים בל יעברו לתעמולה טובה: רא"שית, היא צריכה להיות נושאת של רעיון חיובי. ושנית, רעיון זה חייב להיות חיובי לא רק לגבי בעל התעמולה, אלא גם לגבי ה"ציבור שהתעמולה פונה אליו. אם פלוני רוצה לשכנע את אלמוני ש"עליו למסור לו את ארנקו ולהת"עמולה

כוח מול כוח.

אבר, מוטב שישתמש באקדה ולא בתעמולה.

ב"כ, מכונת ההסברה הישראלית דומה לגרוטאה חלודה. אולם היא לא החלידה מחוסר מכונאי מוכשר. היא החלי"דה מפני שאין לה תומר-דלק. וכאשר אין דלק, לא יזוז ממקומו גם הקאדילאק ה"משוכלל ביותר, מודל 1957.

הדלק למכונת התעמולה הוא קו רעיוני ברור, חמוכן היטב לכל חלקיה, ואשר כולם מאמינים ב"צדקתו.

דיברנו לא פעם על הצורך להקים במדינה "מטכ"ל לבן", מפקדה עליונה שתרכז את כל מאמצי המדינה לכיבוש השלום. תהיה זאת טעות מרה אם מישוהו ישלה את עצמו שהכוננה רק לחבורה של טכנאים, למנגנון של תועמלנים, סוכנים, קריינים ועתונאים. תפקידו הראשון של המטכ"ל הזה יהיה ב"דרג הרבה יותר גבוה: עליו יהיה לגבש כמה תשובות ברורות לבעיות היסוד של קיום ישראל במרחב השממי. כיום אין שום תשובה כזו אף לאחת ה"שאלות החשובות. בהעדרה, שום תעמולה ישראלית רצינית כלפי העולם הערבי אינה אפשרית. אפילו המאמץ הקטן המושקע כיום

בשטח זה, מתבזבזו כולו מחוסר תכלית. כמו גרוד לוחם, ששכחו לתת לו יעד, ושכל מפקד-מחלקה בו פועל ככל העולה על רוחו, מתפזרת תעמולה זו בעשרות כ"י הונים, שכל אחד מהם מבטל את השני. הרמקוד הטוב ביותר אין לו ערך אם אין מה להשמיע בו.

י שמשווה כיום את שידורי ישראל בערבית לשידורי קאהיר בעברית, ימצא שהם דומים אלה לאלה מבחינה חשוכה אחת: אין הם מציעים שום פתרון למצב ה"קיים. הערבים מתמוגגים בתאור "מטטר הדיכוי של בן-גוריון", וישראל מטיסה נגד "ההיטלר של מצריים". המסקנות אפס. במקרה הטוב ביותר אומרת התעמולה ה"ישראלית: "עזבו אותי במנוחה! הניחו לי לחיות בשקט ולעסוק בענייני קבלו את הסטטוס קוו כמו שהוא, נחתמו על הסכם, ושלום על ישראל."

אולם הסטטוס קוו במרחב הוא מצב של מלחמה. מלחמה זו לא נודדה אתמול, ולא פוצה במקרה. היא נודדה לפני שני דורות, כי אשר תנועת-השיחרור העברית התנגשה הן בזמן והן בשטח עם תנועת-השיחרור של עמי ערב, ש"היא חלק מתנועת-השיחרור הכל"ית של עמי אפריקה ואסיה. היא הולכת ומחריפה משנה לשנה.

זהו המצב האובייקטיבי. זוהי בעית-היסוד התובעת פתרון. שום הסברה ישראלית רצינית לא תתכן במרחב השממי (וגם לא בעולם הרחב או בעצרת אר"ם) כל עוד לא תגבש ישראל אידיאה ברורה, כנה ומשכנעת ש"תשמש מענה לתביעה היסטורית זו.

האם מוכנה ישראל להשתלב במאמצי עמי ערב לשיחרור לאומי וחברתי, ועם התנועה הכללית של עמי אפראסיה? האם היא מו"כנה להשתתף במסגרת כללית של איחוד העמים השמיים? אם כן, מה בסיסו ה"רעיוני, הפוליטי והחברתי של איחוד כזה? האם ישראל מוכנה להסות שכס אחד למל"חמה באימפריאליזם הזר, יבוא מניין שיבוא? כל אלה שאלות מופשטות בזירה הפוליטית. אולם הן שאלות מעש"יות, רחופות ובוטרות לתועמלן המדבר אל עמי ערב. כי התשובות ישמשו הנחיות להגבת ההסברה הישראלית על אדף ואחת שאלות של יומיים.

ובעיקר: רק כשהיו תשובות מגובשות כאלה, תוכל התעמולה הישראלית לרכז את כל מאמציה בנקודת-מוקד אחת: בציר תמור נה ברורה, מלהיבה ומושכת של המציאות החדשה אשר תשרור במרחב אם יתקבל מצעה החדש של ישראל על דעת עמי ערב. בלי תמונה אידיאלית כזאת, שום תעמולה אינה שווה כקליפת השום.

ש וב ושוב יש להזהיר: המדובר אינו במשהו טכני, בהתחכמות חדשה, אפי"לו תמנה ישראל מחו, סוף סוף, שר לענייני המרחב, לא די יהיה בכך ששר זה יחבר מצע רעיוני וימסור אותו לתועמלניו.

המדובר במשהו הרבה יותר "ציני והגיוני: בהכרעה לאומית יסודית על עתיד המדינה והאומה כדורות הבאים. על מנהיגי החכי"רה הישראלית לזרוע ולגדל הכי"רעה זאת: מנהיגי חיים — או מנהיגי המחר.

כאשר יתחיל תהליך זה, תוכל ישראל ל"שכנע לא רק קצין אחד, שהיו לו מן הסתם כמה וכמה סיבות פרטיות משלו לכפור במשטרו של גמאל עבד אל-נאצר. היא תוכל לדבר אל המיליונים מקובלנקה ועד מטול — לא כקול קורא במדבר, אלא כקול ה"מוזין בצריח המסגני, שיש בפיו בשורה מרוממת לבכות.